

חוק צער בעלי-חיים – היכן האכיפה??

הסמכת מפקחים ברשויות המקומיות ובמשרד להגנת הסביבה

חוק צער בעלי חיים חוקק בשנת 1994, מאז חוקקו קבצי תקנות ב-6 נושאים: מופעים של בעלי-חיים; החזקת עגלי חלב; הובלת בהמות; הובלת עופות; החזקה לצרכים שאינם חקלאיים (חנניות חיות), פינות חי וכד'); והחזקת חזירים.

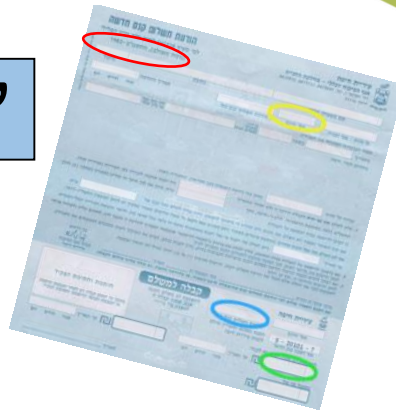
סמכות מפקח צער בעלי-חיים

סמכות להטיל קנסות
* בדומה לדו"ח חניה

אכיפה יעילה למען בעלי-חיים!

סמכות מפקח צער בעלי-חיים

חוק הרשויות המקומיות (אכיפה סביבתית – סמכויות פקחים), התשס"ח-2008, מחייב **רשויות מקומיות** לאכוף את חוק צער בעלי-חיים ותקנותיו. בפועל, **מונו רק מעט וטרנירים רשותיים כמפקחים** לפי חוק זה (למשל במחלקות הווטרנריות של ירושלים ובאר שבע). **אף עובד ביחידות הפיקוח העירוניות (שאינו וטרניר) לא הוסמך לאכוף את חוק צער בעלי-חיים.** גם במקומות המעטים בהם הוסמכו מפקחים, כמעט שאין הפעלה של סמכויות הפיקוח, ולא ידוע לנו על מקרה אחד של העמדה לדין באמצעות רשות מקומית.

חוק צער בעלי-חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד-1994, מאפשר לשר החקלאות למנות מפקחים במשרדי **החקלאות והגנת הסביבה**, ומקנה להם סמכויות. **במשרד להגנת הסביבה לא מונו מפקחים.** המפקחים ביחידת הפיצו"ח במשרד החקלאות סובלים מאי-התאמה לתפקיד. גם המפקחים שמונו בשירותים הווטרנרים במשרד החקלאות אינם מפעילים את סמכויותיהם, ולחלקם אף לא ניתנו מלוא הסמכויות המוקנות למפקח לפי חוק. לאלו ולאלו אין תכניות עבודה סדורות ואין נוכחות בנקודות רגישות בשטח ובכבישים.

סמכות להטיל קנסות

חוק העבירות המינהליות, התשמ"ו-1985, מאפשר הטלת קנסות מינהליים על עבירות מינהליות. מרבית העבירות לפי חוק צער בעלי-חיים והתקנות שהותקנו לפיו הוכרזו ככאלו. אולם רק אנשי יחידת הפיצו"ח במשרד החקלאות הוסמכו לפי חוק העבירות המינהליות. **לא הוסמך ולו אדם אחד מהשירותים הווטרנרים, מהמשרד להגנת הסביבה או מהרשויות המקומיות.** גם מי שהוסמכו בשירותים הווטרנרים כמפקחים לפי חוק צער בעלי-חיים לא הוסמכו להטיל קנסות לפי חוק העבירות המינהליות! בפועל, לצערנו, ההליך הננקט בידי יחידת הפיצו"ח בטרם הטלת קנס מינהלי הוא הליך של בניית תיק חקירה פלילי מלא(!), גם כשמדובר בעבירות ברורות ופשוטות בעלות אופי טכני. התוצאה היא שגם במקום שאנשי הפיצו"ח מגיעים לשטח ומזהים עבירה, התגובה היא איטית, מוגבלת ומאוחרת.

**מה מספר מפקחי
הפיצו"ח שהוגדרו
כמפקחים ייעודיים
לטיפול בתחום צער
בעלי-חיים בארץ?
6 בלבד!**

לפי החלטת ממשלה 833 מ-13.12.2015 היה על שר החקלאות להסמיך עוד בשנת 2016 מפקחים ממשרדו וממשרד הגנת הסביבה. לפי אותה החלטה נדרש מנהל השירותים הווטרנרים לקדם הסמכת מפקחים מבין הרופאים הווטרנרים ברשויות המקומיות. בפועל, לא הוסמכו מפקחים במשרדים נוספים או ברשויות המקומיות **הסמכת מפקח צער בעלי-חיים**, וגם במשרד החקלאות עצמו, סמכויות רבות – כגון **הסמכות החשובה להטיל קנסות מינהליים** – נשמרות רק לפקחים בודדים מיחידת הפיצו"ח ולא ניתנות לכלל המפקחים. התוצאה: תת אכיפה של החוק.

באופן כללי, מפקחי הפיצו"ח אינם נותנים מענה הולם ומקצועי לצורכי אכיפת חוק צער בעלי-חיים ותקנותיו. לעשרות תלונות התעללות שונות שהפנינו אליהם אין הם מספקים מידע, וספק אם בכלל חוקרים. קיימות תקנות מפורטות מאוד לגבי תנאי הובלה של בעלי-חיים (כולל עופות ובקר) ולגבי תנאי החזקה של בעלי-חיים שלא במשקים חקלאיים, וגם בחלק מהמסגרות החקלאיות. ישנם כלים חקיקתיים רחבים לאכיפת תקנות אלו. אולם כל מי שמוביל בעלי-חיים יודע שאין שום סיכוי שיעצר לבדיקה במהלך ההובלה. כל מי שמחזיק בעלי-חיים בחנות, בפנינת חי או בבית גידול יודע שאין שום סיכוי שתופיע אצלו ביקורת פתע. וגם אם תהיה ביקורת, היחס להפרות החוק יהיה סלחני ומוגבל, ולא יהווה תמריץ שלילי להמשך הפרות בעתיד.

על מנת שפעולות הפיקוח והאכיפה תשגנה את מטרתן ותיצורנה הרתעה יעילה כלפי הציבור מביצוע עבירות על חוק צער בעלי-חיים והתקנות לפיו - יש צורך בפיזור רחב של מפקחים. **הסמכת מפקחים מבין עובדי הרשויות המקומיות, תיצור לחוק צער בעלי-חיים "עיניים ואוזניים" בכל פינה בארץ. זאת ועוד, קנס שמטיל פקח או שמוטל בבית משפט עקב הפעלת סמכותו של פקח לאכיפת חוק צער בעלי-חיים והתקנות לפיו – ישולם לקופת הרשות המקומית.** דבר אשר יהווה תמריץ לכל רשות מקומית לאכוף את חוק צער בעלי-חיים ותקנותיו בשטחה.

משטרת ישראל – אכיפה דלה ללא היכרות עם חוק צער בעלי-חיים

נוסף על המפקחים, אשר להם סמכויות שונות לאכוף את חוק צער בעלי-חיים והתקנות לפיו, כידוע לכל, **על אכיפת חוקי מדינת ישראל אמונה משטרת ישראל.** עם זאת, המציאות בשטח מלמדת כי מעטים השוטרים המכירים את חוק צער בעלי-חיים והתקנות לפיו, כמו כן, לא ידוע על קיומן של השתלמויות לשוטרים בנושא. בהתאם לכך, דלה, עד כדי לא קיימת, האכיפה המשטרתית בתחום בעלי-החיים. דוגמא בולטת היא היעדר אכיפת תקנות הובלת בהמות ותקנות הובלת עופות על-ידי משטרת התנועה, הדבר מוביל להיעדר הרתעה כאמור ומסכל את ההגנה על בעלי-החיים.

הלכה למעשה, שוטרים רבים כלל **לא מכירים** את חוק צער בעלי-חיים, וכפועל יוצא מכך – **לא אוכפים אותו.** פעמים רבות הם משיבים ריקם מתלוננים על עבירות על חוק צער בעלי-חיים, וסוגרים תיקים כלאחר יד וללא חקירה. הן תיקים של עבירות כלפי בע"ח והן תיקים של עבירות כלפי המטפלים בבע"ח כגון מאכילי חתולים וכד'. על המשטרה ללמד את שוטריה את חוק צער בעלי-חיים ותקנותיו כחלק מההכשרה הבסיסית, בהשתלמויות ובימי עיון.

על פי החלטת הממשלה 833 מונה צוות למטרת גיבוש נוהל מחייב להגברת התיאום ושיתוף הפעולה בין כלל הגורמים העוסקים בפיקוח ואכיפת תחום צער בעלי-חיים, בין השאר להבהרת חלוקת העבודה ומניעת כפילויות, כגון באילו עבירות מטפלת המשטרה ובאילו עבירות מטפל משרד החקלאות. נוהל זה שאמור היה להיות מפורסם במחצית שנת 2016 – טרם פורסם, כתוצאה מכך נפגעת אכיפת החוק ואמון הציבור במשטרה.

נשמח להשיב לשאלות:

גב' יעל ארקין, מנכ"לית 'תנו לחיות לחיות', 050-3874099 yael@letlive.org
עו"ד יוסי וולפסון, רכז תחום חיות במשקים, המחלקה המשפטית, 052-2598773 veg@letlive.org
עו"ד נטע יגר, המחלקה המשפטית, 052-3640329 netta@letlive.org